

ΤριμπλημΜυτιλήνης 585/1993¹

Παράνομη είσοδος Ιρακινών προσφύγων – Αρχή της μη Επαναπροώθησης – Διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου στην ποινική δίκη – Βάρος απόδειξης – Αρχή ηθικής απόδειξης – Ευεργέτημα της αμφιβολίας – Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης – Μαζική άφιξη προσφύγων στην Ελλάδα – Μετεγκατάσταση προσφύγων – Αρχή της ισότιμης κατανομής των βαρών – Πορίσματα της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Εγχειρίδιο της Υ.Α. για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 1, 31 παρ.1, 32 παρ. 1, 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 291, τ Α΄)

Άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β΄2 της Καταστατικής Πράξης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης

Ν. 1784/1988 (ΦΕΚ 113, τ. Α΄)

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3, 25 παρ. 1 εδ. β΄ του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 25 ΠΚ

Άρθρα 177 και 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Το Μάϊο 1993 δέκα επτά Ιρακινοί, μεταξύ των οποίων και μια οικογένεια με ανήλικο τέκνο 6 ετών και την εγκυμονούσα μητέρα του, έφθασαν παράνομα στην Μυτιλήνη μέσω Τουρκίας πιστεύοντας ότι έχουν φθάσει στην Ιταλία ... όπως τους είπε υποσχεθεί ο Τούρκος που διευκόλυνε την αναχώρησή τους από την Τουρκία. Με τη σύλληψή τους από την αστυνομία υπέβαλαν όλοι αίτημα πολιτικού ασύλου και παραπέμφθηκαν στο δικαστήριο κατηγορούμενοι για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα. Στο δικαστήριο, κατά την απολογία τους με την συνδρομή διερμηνέα (που γνώριζε την αραβική γλώσσα) ισχυρίστηκαν ότι είναι πολίτες του Ιράκ, και υπηρετούσαν στις τάξεις του στρατού του Σ. Χουσεΐν, πλην όμως επειδή είναι Χριστιανοί Καθολικοί κατά το θρήσκευμά τους, είχαν θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις αντίθετες από τις κρατούσες και υποστηριζόμενες από το δικτατορικό και μουσουλμανικό καθεστώς της χώρας τους, με συνέπεια λόγω της καταπίεσης που υφίσταντο να αναγκαστούν να καταφύγουν στην αυτόνομη κουρδική περιοχή του Ζάχο του Βορείου Ιράκ. Στο Ζάχο παρέμειναν περίπου επί τρίμηνο, οπότε οι οικογένειές τους, που τους συνέδραμαν οικονομικά για να καλύπτουν τα έξοδα της διαμονής τους στην περιοχή αυτή του Ιράκ τους ενημέρωσαν ότι οι Αρχές της χώρας τους του αναζητούν για να τους συλλάβουν και ότι στην περίπτωση που συλλαμβάνονταν θα φυλακίζονταν. Έτσι, φοβούμενοι τη σύλληψή τους και την εν συνεχεία φυλάκισή τους, οργάνωσαν το ταξίδι αναχώρησής τους από την πατρίδα τους. Μετά το πέρας της απολογίας τους ο Εισαγγελέας πρότεινε την ενοχή τους, πρόταση που διερμηνεύθηκε στους κατηγορούμενους που ζήτησαν την αθώωσή τους.

Σκεπτικό : Α) Το Δικαστήριο αναφέρθηκε ρητά στην διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 31 της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων που προβλέπει την υπό προϋποθέσεις μη επιβολή κυρώσεων σε βάρος των προσφύγων που εισέρχονται παράνομα στο έδαφος της χώρας εισδοχής. Εν συνεχεία, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 33 παρ. 1 και 32 όπου αποτυπώνονται αντίστοιχα η αρχή της μη επαναπροώθησης και η απαγόρευση απέλασης των προσφύγων υπό προϋποθέσεις, αναφέρθηκε στο έργο μετεγκατάστασης των προσφύγων που επιτελεί ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης σε συνεργασία με κυβερνητικές και διεθνείς

¹ Η απόφαση έχει δημοσιευθεί : Ελληνική Δικαιοσύνη 35 (1994), σελ. 235.

οργανώσεις : απαγορεύεται η επαναπροώθηση ή η απέλαση προσφύγων στα σύνορα εδαφών όπου απειλούνται η ζωή ή η ελευθερία τους για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, σε κάθε δε περίπτωση τα Κράτη παρέχουν στους πρόσφυγες εύλογη προθεσμία προς επιδίωξη άδειας κανονικής εισόδου σε τρίτη χώρα. Μια ιδιαίτερη έκφραση της δυνατότητας των προσφύγων να παραμένουν στην χώρα εισδοχής έως ότου καταστεί δυνατή η μετεγκατάστασή τους σε τρίτη χώρα είναι η χορήγηση από το Κράτος εισδοχής προσωρινού ασύλου στις περιπτώσεις μαζικής εισροής προσφύγων. Το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 25 παρ. 1 β του Ν. 1975/1991 αναφερόμενο στην νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας (830/1985 και 932/1988) σύμφωνα με την οποία για την αναγνώριση κάποιου προσώπου ως πρόσφυγα δεν απαιτείται να προέρχεται κατ' ευθείαν από τη χώρα της οποίας έχει την ιθαγένεια αλλά μπορεί να προέρχεται και από τρίτη χώρα, αρκεί να ευρίσκεται εκτός της χώρας του συνεπεία δικαιολογημένου φόβου δίωξης που οφείλεται στους λόγους που αναφέρονται στον ορισμό του πρόσφυγα. Κρίνοντας ιδιαίτερα την κατάσταση της οικογένειας που περιλαμβάνονταν στην ομάδα των κατηγορουμένων το Δικαστήριο εφάρμοσε την αρχή οικογενειακής ενότητας που έχει υιοθετηθεί με την Τελική Πράξη της Συνδιάσκεψης της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και εξειδικευθεί με το Πόρισμα Νο. 15 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Υ.Α. των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες επί προσφυγικών οικογενειών: όταν ο επικεφαλής της προσφυγικής οικογένειας είναι πρόσφυγας θα πρέπει να αναγνωρίζεται και στα εξαρτώμενα μέλη του καθεστώτος του πρόσφυγα. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης του το Δικαστήριο έλαβε υπόψη ότι κατ' αρχήν το βάρος της απόδειξης του καθεστώτος του πρόσφυγα φέρει ο αιτών, πλην όμως λόγω των περιστάσεων και των συνθηκών διαφυγής του δεν είναι δυνατόν να απαιτείται πλήρης απόδειξη των σχετικών ισχυρισμών του και κατά μεν τη διοικητική διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου αναγνωρίζεται στον αιτούντα το ευεργέτημα της αμφιβολίας (Εγχειρίδιο για τη Διαδικασία και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα, Υ.Α. του ΟΗΕ), κατά δε την ποινική διαδικασία ισχύει η αρχή της ηθικής αποδείξεως. Επικαλούμενο διδάγματα της πείρας και ειδικότερα ότι κανείς δεν εγκαταλείπει την πατρίδα του και την περιουσία του για να περιφερθεί σε άγνωστες χώρες χωρίς κανένα εφόδιο γλώσσας, επαγγέλματος, μόρφωσης παρά μόνο για σοβαρό λόγο, λαμβάνοντας υπόψη ότι λόγω του φόβου δίωξης ή της δίωξης που υπέστησαν οι κατηγορούμενοι αδυνατούσαν να ζητήσουν από τις Αρχές του Ιράκ διαβατήριο το Δικαστήριο διατύπωσε την κρίση ότι οι κατηγορούμενοι είναι πρόσφυγες και αναγκάστηκαν να φύγουν από το Ιράκ λόγω παρόντος κινδύνου, απειλούντος την προσωπική τους ελευθερία, αποτρέψιμου μόνο με τη φυγή τους.

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων : Πριν την απαγγελία της απόφασης το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι όλα όσα έλαβαν χώρα, ειπώθηκαν ή διαβάστηκαν κατά τη διαδικασία της δίικης έγιναν γνωστά μέσω διερμηνέα στους κατηγορούμενους.

Οι κατηγορούμενοι κηρύσσονται αθώοι της παράνομης εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια. Λόγω της κατάστασης ανάγκης αίρεται ο παράνομος χαρακτήρας του αδικήματος της παράνομης εισόδου.